

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt IV. Æquitas bonitasq[ue] diuina, in tempestatibus, & mundi
elementis, Pharaoni, Alphonsi X. alijsq[ue] luculentè ostensa.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45686

condio opponerent, lustrentur, non illustrarentur. Allicerent enim, non arcerent, illorum vasa ignem, qui illis injuriarum dicam ab hospitibus & emptoribus scriptam, perspicue manifestaret. Nouit enim, & ignis causas decidere, Deo iubente. Ita in manu illius est omnis creatura, scuit, vel parcit, ad nutum Conditoris. Nec, si secum argumentis putet, melius eam vllus subditius Dædalus condere potuisset. Apparet ergo, tonitrua & fulmina, & ignes, & incendia, non naturæ tantum, neque tentatoris duntaxat Stygij, sed etiam DEI esse, & aliquando quidem defendentis, sæpe tamen etiam terrentis, aut punientis instrumenta.

C A P V T IV.

Æquitas bonitasq; diuina, in tempestatibus, & mundi elementis, Pharaoni, Alphonso X. alijsq; luculentè ostensa.

Igantes olim, cum Iouem vellent celo pellere, finguntur à Poëtis fulminum iactu derurbati. Nimirum vt vel fictum DEVM docerent, in picturis ac statuis, meritò exprimi, rubente dextera fulmen vibrantem, sumpta occasione, ex turri Babel, montes montibus impositos cecinerunt. Vtque vel in mortuis vindictæ esset monimentum, scripserunt, Typhoeum sepultum, quoties in latus se vertat, flammæ & aquas, ex insula, euaporare. Qua de causa Strabo fabulam natam memorat, quòd cum Eretrienfes, & Chalcidenses, in Pithecufis insulis, habitarent, terræ frugibus atque auri fossione beati, inde, ob terræ motus, exhalantes ignes, aquarum feruores, & mare inualefcens, excedere coacti sint. Huius enim generis eructationes habet insula, ob quas etiam missi ab Hierone tyranno Syracusanorum coloni, paratum iam à se murum compulsi sunt deserere. Hæc natiua soli damna, eiusmodi fabulâ Poëtæ excusauerunt. Sed non opus est ad fabulas confugere. *Dominus sapientia fundauit terram, stabilinuit caelos prudentia: vbi voluit, posuit bitumen, sulphur, & ignes, quæ & ipsa cedunt in hominum vtilitatem.* Nam & bitumine muros Semiramis struxisse dicitur, & aqua bituminata & nitrosa, qualis Cutilia, vtilis est bibendo, atque purgationibus; & eiusmodi ignes de terra, aut cœlo erumpentes, vt iam olim docuit Tertullianus

I.
Virg. in
Ætna.

Gen. 11.

Strab. lib. 6.

Proverb. 3. 19.

Plin. l. 31. c. 6.

Eccl. 10. 4. imago sunt inferorum. Denique *in manu Dei potestas terra.* unde
 Iob. 11. 19. *sæpenumero terras gentium evertit Dominus, & perdidit eas usq;*
 Gen. 19. 24. *ad fundamentum.* Quod factum est, quando Dominus pluit super
 Sodomam & Gomorham sulphur & ignem à Domino, de cælo: & sub-
 vertit ciuitates has, & omnem circa regionem, uniuersos habitatores
 urbium, & cuncta terra virentia: item, quando Moyse virgam in
 Exod. 9. 23. cælum extendente, Dominus dedit tonitrua, & grandinem, ac discur-
 rentia fulgura, super terram: pluitq; Dominus grandinem super terram
 Egypti. Et grando & ignis mixta pariter ferebantur, tantæq; fuit mag-
 nitudinis, quanta ante nunquam apparuit, in uniuersa terra Egypti.
 Sed sæpe, vbi forti medicina opus est, per tonitrua concionatur,
 per fulgura illuminat mentes, dum cæcat oculos Deus, quod non
 Act. 9. 3. solum factum est, quando Paulum subito circumfulsit lux, de cælo,
 & ille cadens in terram audiuit vocem dicentem sibi: *Saule, Saule, quid
 me persequeris?* voce pariter & luce percussus: sed etiam regi in cæ-
 lum ferocienti, cui de ingenio atque sapientiâ suâ stulta opinio fa-
 ctum fecerat, forti manu, deprimendum. Verùm operæ pretium
 erit, rem deductiùs narrare.

II. Tradit, in Hispanorum annalibus, Rodericus Santius Al-
 phonsum X. huius nominis Ferdinandi III. filium, non minùs su-
 perbiâ, quàm honoribus elatum, eo supercilio fuisse, vt ipsa eti-
 am diuina opera, quæ perfectissima, & cum summa sapientiâ,
 pondere, numero, & mensura creata sunt, auderet, sub censu-
 ram suam, nouus Momus rapere. Iam hoc illi, in mundo, displic-
 ebat, iam illud. Hyems nimis frigida, æstas nimis calida erat:
 cælum nimis altum, mare nimis profundum. Nec hominis illi sa-
 tis probabatur fabrica; cornutos omnes esse voluisset magisq; na-
 sutos. Qualis scilicet ipse erat, cui nasus fuit plus quàm Rhinoce-
 rotis. Atq; vt videas, apud superbos, nullum esse terminum in-
 saniendi, eò Alphonsum hic progressus est, vt sacrilego ore palam
 iactaret: *si ipse, à principio creationis humanae Dei altissimi consilio in-
 terfuisse, futurum utiq;, vt nonnulla meliùs ordinatusq; conderen-
 tur.* O vana! ô funesta! ô impie superba amentia! Itane Marsyas
 prouocat Apollinem? discipulus docet Magistrum? homo stultissi-
 mus æternam sapientiam emendat? Aliter sapiens ille loquitur, qui
 Eccl. 3. 14. ait, *non possumus eis (operibus DEI) quidquam addere, nec auferre.* Nec
 aliter.

aliter aliter, qui ait: *Magnificata sunt opera tua, Domine, omnia in sapientia fecisti.* Nimirum stultitiam suã prodit, qui sapientiam carpit: atq; , qui se, cœlestibus oculis anteponit, cæcitatem suam ostendit: non secus, ac si talpa lyncem, noctua aquilam velit ducere. Qua de causa diligenter monet ille sollicitus parens: *superbiam nunquam, in tuo sensu, aut in tuo verbo, dominari permittas.* Permisit hoc superbiam dominium, & in sensu, & in verbo suo ebullire Alphonsum; & quò eum non impulit? Ne joco duntaxat flagitiosa illa verba protulisse videretur, de suo sensu confidens, idem arrogantissimum, & stolidissimã vanitate plenissimum dictum identidem repetiuit. Audijt has, in cœlo, voces DEVS. Quo sensu audijt? quo Apelles, quo Zeuxis, quo alius minorũ gentium artifex audiuisset sutorem, absolutissimum suum opus, etiam vltra crepidas, Theonino dente, carpentem? Si sic Thrafo quispiam locutus fuisset, Praxitele audiente, nonne scapulas perdidisset? Nunquid Alphonsum dignus erat, cuius se pedibus terra dehiscens subduceret? quem, cardinibus euulsis, cœlum ruens (si vllum illi pondus inest) obtereret? & cui se Tartarus, totis ostijs, panderet, in mille gehennas? Dignissimus sanè erat. Sed mirabilis est diuinæ misericordiæ immensitas, quæ humanam insipientiam sæpe antè erudit, quàm ferit.

Miles erat, *Petrus Martini de Pampliega* dictus, cui id officium fuit, vt infantis Manuelis curam gereret, illiq; esset, quod Chiron Achilli, instructor & manuductor. Hic, præter communem militũ morem, abdicata rerũ vanitate, Numini colendo totus intentus, in somno, aspectabilem habuit juvenem, cãdido amictu splendidum, & formã humanã augustiorem, vt faciliè Angelum esse conijceret; ab eo hæc verba audiuit. *Lata est, in diuino tribunali, contra Regem Alphonsum, sententia. Hereditate excidet, & ni respiscat, crudeli morte, interimetur.* Exterruit hæc vox militem, qui, sopitis adhuc sensibus, causam tantæ comminationis cum scire vellet, causam Angelus aperuit, nempe licentiam loquendi, quæ summates, nullum supra se metuentes, eò prouehit, vt quidquid libet, dicere statuerẽq; non vereantur; quasi licitum sit, quod à mortalibus non timetur puniendum. Addidit sacrilegam esse temeritatem, diuina opera corrigere molientis; ab hac ni desisteret, atrocia mala experturum Regem; idq; ei significare militem iubet, adjecta seria exhortatione,

pœni-

Psal. 71. 17.

Tob. 4. 14.

III.

poenitentia de tanta stoliditate non procrastinandæ. Tantâ patientiâ piûm Numen & sustinet, & lucrari vult Encelados istos coelum expugnare cogitantes, & in superos arma mouentes, de terra matos, & in terram reuersuros, qui, cum vix sint idonei, ad opus ruri faciendum, audent Deo leges dare, & recta praua facere.

IV.

Miles, vt erat diuini honoris sitientissimus, non diu cunctatus, illico Regem, apud Burgos commorantem, adiit, peritoque colloquio secreto, primùm ei exposuit, quæ visu, deinde etiã quæ auditu acceperat: postea oratione vehementi suadere cœpit, vt tam blasphema verba, quæ delirando illi exciderant, etiã atq; etiã, coram iisdem, qui audierant, retractaret. Mirare hîc, Lector, nouum (ah nimis antiquum & consuetum) certandi genus. Summa Dei bonitas, cum summâ hominis malitiâ pugnat; & certat illa, vt clementiâ; ista, vt pertinaciâ vincat. Mittit legatum offensus ad offendentem; suggerit Dominus seruo veniæ modum; monet iudex reum, vt caueat fugiatque supplicium. Quæ maior posset esse bonitas? non tantùm dat *meruentibus se significationem, vt fugiant à facie arcus*, sed & persequentibus! At quid ille, *cui robur & as triplex, circa pectus erat*, quid fecit adamantianus Alphonso? quia iam præualuerat in vanitate sua, militis monitionem, cum risu, accepit, & acerbo sarcasmo. Quin illico exesse iussit, peruiacacissimè sacrilega illa repetens: *si tempore creationis humana interfuisset, plurima melius ordinari potuisse*. Olim, pro magno absurdo habebatur, si sus docere Minervam voluisset: aliquid absurdius nostra sæcula audierunt. Potestne humana superbia altiùs ascendere? olim, in Lucifero, iuxta Deum; iam in Alphonso, supra Deum ascendit, quem putare audeat, homine minùs sapientem. Quid hic par fuit facere diuinam Maiestatem & in quod non calamitatis barathrum debuit hunc Regem præcipitare? Ex æquo fecisset, si eum iuxta, aut infra ipsum Luciferum, in inferni infima, & vltimâ, applausisset, tam nouum, & impium æmulum diuinitatis.

Psalm. 59. 6.

V.

At vide cælestis Clementiæ immensitatem. Expulso, cum ignominia, pio milite, ac fideli monitore, pauci ierant dies, cum iam Rex apud Segobiam, versaretur, Eremitæ cuidam sanctissimo viro, eadem de Rege diuinitus ostensa mandataque sunt, quæ priùs militi

militi fuerant reuelata, & mandata. Eremita nihil prius habuit, quam vt Regem adiret, ei que, que vidisset, que audisset, ordine referret, hortareturque, ad tam detestandam, de diuina Sapientia, blasphemiam quanto cyus retractandam, pœnitentia que exemplari diluendam. Poterat hæc iterata monitio, fidem priori facere. poterat vel corneam fibram emollire; sed verba fiebant mortuo. Alphonfus, saxo durior, tanquã alter Sennacherib, in blasphemia perstitit; velut nouus Nabuchodonosor, in superbia confirmatus, pro eo, vt diligeret Eremitam, toruo vultu, & corrugato naso, percussit, iratissimãque voce, vt insipientem, abire à se procul in malam rem iussit, iterum nefanda illa verba repetens: *Si tempore creationis humane interfuisset, plurima melius ordinari potuisse.* Nempe Holofernem aut egit, aut imitatus est, Achior increpantem, quod soli Deo potentiam attribuisset. Væ vobis, Principes, væ Reges, si eò per fastum elati estis, vt neque primipilos militum, neque bonos consiliarios, neque viros religiosos, neq; ipsos confellarios, aut Eremitas amplius audire sustineatis. Obduratæ aures, obdurati cordis sunt argumentum: & obduratum cor, magnum est aut percutis signum, aut perituri.

Quamquam non rarò Deus misericordiæ suæ omnipotentiam, etiam in istis saxis, ostendit. Accipite enim, obsecro, quid porrò contigerit huic, tam diu Christianum Pharaonem agenti. Proximã nocte, tenebris horrorem augentibus, tandem sese cœpit exerere diuinæ maiestatis ira. Primùm insoliti venti, & spiritus procellarum, concussis arborum ramis, & ædificiorum fundamentis vesaniissimè fremuerunt. Crepabant fenestras; tremebant ianue, quatiebantur muri, mœnia ipsa videbantur collapsura. Caliginoso & nocturno cælo inducebantur fœdissimæ nubes. Eæ inter se, Aquilonum vi, collisæ in repentinam flammam emicabant: fulguraq; metuenda identidem, è tenebris, coruscantia oculos perfringebant. Fulgura aërem incendunt, sequebantur horrenda tonitrua, quæ, abrupto fragore, ipsam mundi compagem videbantur solutura. Nec fuere fulgura illa è pelui, sed terrifico lumini fulmina tam densa miscebantur, vt cælum cadere videretur. Nimirum

VI.

II V

Psalm. 17.

E

plicavit

tunc intonuit de celo Dominus, & Altissimus dedit vocem suam: grando & carbones ignis: misit sagittas suas, & dissipauit eos: fulgura multi-

plicavit, & conturbavit eos. Nam, *Qui sunt, qui trepidant, & ad omnia fulgura pallent?* Nonne quorum conscientia clamat, DEVM se habere inimicum? Quid ergo tunc animi Alphonso putemus fuisse? cum præfertim & tempestas, & circumstantes venti, & fulminum jactus, illi semper fierent viciniore? Trepidabat Rex, sed, ad salutaria stupidus, non emendabatur. Itaque propius censuit ira Numinis feriendum. Fulmen trifulcum in ipsum eius cubiculum destinauit, quo & Regis & Reginae vestes extemplò combustæ, atque in cineres redactæ fuerunt. Ibi enim è veterno excitatus Alphonsum, sed attonitus, & vix loqui valens, cubicularios vocat, jubetq; Eremitam, ante aliquot horas, cum indignatione, abactum, actutum reuocari. Sed erat ea tempestatis vehementia, vt è palatio exire nemo posset. Repetitis igitur cæli mugientis fragoribus ictibusque, & corusco fulmine alia super alia incendente, immensum auctus est Regis metus, vt augetur & desiderium Eremitæ reuocandi. Quem vt tandem vidit Rex ingredientem, iam longè à se alius ad pedes eius procidens; *Ego, inquit, sum, qui peccavi.* Eremita verò, *Homo acharis,* ait, *quasi fabula vana.* Et: *Quis posuit in visceribus hominis sapientiam?* Nuncquid Altissimi Consiliarius tu es? O vti nam, Rex, memor fuisses verborum Regis sapientissimi Salomonis, *Vanitatem, & verba mendacia longè fac à me.* Vides nunc omnipotentiam DEI? Vides, cur fulmina condiderit?

Eccl. 10. 21.

Iob. 38. 36.

Prouer. 30. 8.

VII.

Sapi. 5. 21.

3. Reg. 18. 38.

4. Reg. 1. 9.

Si homines diuina affectare, si Pelion Ossæ imponere, si se gigantes existimare volunt, *pugnabit cum illo Orbis terrarum, contra insensatos. Ibunt directè emissiones fulgurum, & tanquam à benè curuato arcu nubium, exterminabuntur, & ad certum locum insilient;* in intimum tuum cubile penetrabunt; pectus tuum ferient: hoc satis est Creatori, si habeat tales satellites, honorisque sui defensores. Tales habuit Elias, & tunc, quando frustra clamantibus sacrificulis Baal, elicuit ignem de cælo, ad absumendum holocaustum; & tunc, quando Ochozias *misit ad eum quinquagenarium Principem, & quinquaginta, qui erant sub eo. Qui ascendit ad eum, sedentique in vertice montis, ait: Homo Dei, Rex precepit, vt descendas. Respondensq; Elias, dixit Quinquagenario: Si homo Dei sum, descendat ignis de cælo, & deuoret te, & quinquaginta tuos. Descendit itaq; ignis de cælo, & deuorauit eum, & quinquaginta, qui erant cum eo. Rursumq; misit ad eum*
Princi-

Principem quinquagenarium alterum, & quinquaginta cum eo. Qui locutus est illi: Homo Dei, hac dicit Rex, festina, descende. Respondens Elias, ait: Si homo Dei ego sum, descendat ignis de caelo, & deuoret te, & quinquaginta tuos. Descendit ergo ignis de caelo, & deuorauit illum, & quinquaginta eius. Nunquid tunc fulmen inutile fuit, quando hominem Dei defendit, & hostes Dei extinxit? sicut & Iudá Machabæo pugnantem, cum vehemens pugna esset, apparuerunt aduersarijs viri quinque de caelo, in equis, franis aureis decori, ducatum Iudeis præstantes, ex quibus duo Machabæum modium habentes, armis suis circumseptum incolumem conseruabant; in aduersarios autem tela & fulmina jaciebant, ex quo & cacitate confusi, & repleti perturbatione cadebant. Interfecti sunt autem viginti millia, quingenti, & equites sexcenti. Olim duo fulmina belli Scipiada dicebantur. Hi duo Angeli, immo quinque, an non æquius belli fulmina poterant appellari? Machabæo autem, an fulmen nõ profuit? exercitum totum Israëlitarum, immo cælum ipsum defendit, vt verè fulminatrix legio posset appellari! Quin & tibi, Rex Alphonsè, profuit: terruit, vt resipisceres; & vel iam tonat, vt minis erudiaris. Adhuc misericordiam sperare potes, si te finis doceri; sin in amentia tua perseueras, & fulmen, & æternos ignes expecta, in poenam desperatorum, creatos; Tunc demum ignis in conspectu eius exardescet, & in circuitu eius tempestas valida. Nunc tantum præluditur. Nunc fulgurantem vidisti: nisi in tempore sapis, experieris fulminantem DEVM. Tunc idem hoc tibi, quod bene promeritus fueris, conduplicabitur.

Rex & oratione ista fulminatus, & metu tam tremendæ tempestatis iam antè percussus, primùm cœpit, publicè, nefandas suas blasphemias retractare, ac illud: Bene omnia fecit, profiteri. Deinde instantis mortis gehennæque formidine, eidem Eremitæ peccata sua voluit confiteri. Mox, magno animi mœrore, ac eiulabili pœnititudine doluit, à se Numen, tantâ stultitiâ, quantâ superbiâ offensum. Secutæ sunt dolorem hûc amarissimæ lachrymæ. Stupendum dictu, quò ille vehementiùs fleuit, eò se magis fregit tempestas; quæ tantò serenior effecta est, quantò ille vberiores imbres fudit lachrymarum. Neque desijt ille insanias suas antè deplorare, quàm DEVS & cælum ad liquidum tranquillaretur. Sic fulminat misericors Dominus: vt ostendat superbis errorem suum; ad modestiam.

2. Machab.

10. 29.

Psalm. 97. 4.

V III.

Matth. 7. 37.

deftiam eos redigit, docétque, vel in hoc, magnam esse fulgurum, tonitruum, fulminumque vtilitatem. Alphonfus certè aliter, post illa, sensit, aliter vixit, piéque pœnitentiã actã, apud Hispalim defunctus, cor suum euiscerari, Murtiam deferri, & in templo S. Mariæ, quod magnificè construxerat, sepeliri iussit. æternum diuinæ potentia, patientiaque monumentum. Ita, qua potentia, Apollinis in Daphne idolum, ac Iuliani Apostata, contra Babylam martyrem, insolentiam fulmen deiecit, deiecit & superbiam Alphonfi.

Quis hanc historiam narrari audiens, non dicat: *Benedicite fulgura & nubes Domino?* Nam coruscationes hæ & iram, & misericordiam Dni luculentè patefecerunt. Cumque sint omnes via Domini misericordia & veritas, necesse est, mundo exhibere, non tantum benignitatem erga homines, sed etiam opera iustitiæ vindicis peccatorum. Si enim vindicta non esset, pauci se cælo dignos facerent, pauci virtutem sectarentur; sed propè omnes in flagitij sese cœno volutarent. Vtitur ergo Deus creaturis suis, quas armat in peccatores. Sic igne vsus est, quando Sodomam & Gomorrhiam, Adamam & Seboim, cum vicinis locis, ignis sulphurei nimbo exussit. Sic, Dione & Xiphilino teste, vsus est igne, quando *fulminatrix legio*, imbrem de cælo bibit, hostesque Christianorum, prodigiosè impetratis fulminibus, attriuit. Sic non solum in fabulis, de Encelado Titani & Terræ filio, cæterisque Gigantibus Iouem in cælo oppugnâtibus semiustis, aut in Romanis de fulmine in ipsam Neronis mensam delapso; aut rursum in Christianis, de Olympio Carthagenensi Arriano, Episcopo, in Balneo publico, SS. Trinitatem detestante, tribus fulminibus icto, & in cineres redacto; sed etiam de Chuga Barbarorum in Theodosium conspirantium duce fulmine tacto legimus. Sic de Rege Francorum Theodorico memorat D. Gregorius Turonensis; nam dum fenestras atque ianuas templi fregisset, ut eò receptos spoliaret, fulmine de cælo tactus inferni raptoris spoliū ipse fuit. Sic, in Peruana historia, refertur, gentem quandam giganteæ magnitudinis Sodomitico peccato fœdatam, Sodomitico etiam supplicio perijsse. Descendit enim de cælo, visibili forma, iuuenis, qualem Daniel describit, instar Solis radios jaciens. Hic coruscante manu, trifulca fulmina supernè in eos sparsit, omnesque, ad vnum, momento extinxit. Aiunt vestigia horren-

Baron. in
Martyrol.
24. Ian.

IX.

Dan. 3.
Psal. 34.

Gen. 19.

Dio in Marc.
Aurel. Ba-
ron. anno,
176.

Gregor. Tu-
ron. li. 3. c. 12.
de reb. Frãc.

Ioseph. à Co-
ns. lib. 1. c. 19.
de Nat. noui
orb.

horrendæ adustionis, tam in saxis, quàm in ossibus interfectorum, adhuc reperiri. Pari pacto multas & ædes, & vrbes, & homines, incendia depopulantur, Deo scelera vindicâte, qui etiâ in vindictam malefactorum, ignem æternum, *diabolo, & Angelis eius, præparauit.* Matth. 25. 41.

Quamquam hoc mirum non est, si vel extimulet, ad flagitia deserenda, DEVS; vel ea deserere nolentes, fulminibus, grandinibusue extinguat. Mirissimum est, tempestates non rarò malis parcere, ac sauire in innocentes. Cur hoc DEVS agit? cur permittit? Mille causas habet, siue agat, siue permittat. Quis enim ei præscribat, qua ratione debeat exercere innocentes, aut, è vita hac, ad se, in momento euocare, quod fecit, quando sanctum illum virum, tot virtutibus ac miraculis insignem Simeonem Stilitam fulmine de columna deiectum, ad cælum euexit. Tametsi enim Ecclesia rectè nos doceat orare: *à fulgure & tempestate; itémque, à subitanea, & improuisa morte, libera nos Domine;* quia multos fulmen & subitanea, ac præsertim *improuisa mors* inuenit imparatos: si tamen quis ad moriendum sit paratus, atque ad extremum illum agonem accinctus, grande potest esse, & corpori & animæ beneficium *mors subitanea*, siue celeri sagittâ, siue globo plumbeo, siue gladio ferreo, siue fulmine illata; antè enim, quàm mors talis sentiatur, iam est transacta: aut certè idem est tangi & mori, sentire & finire dolorem. Quantis igitur molestijs morborum & pharmacorû, & hæreditatem ambientium, & infomniorum, & tormentorum liberat mors præcipitata? quæ etiam magno compendio, absoluit animas ad moriendum semper paratas. Nam quantis ea angoribus, quantis dæmonum machinationibus, quantis tentationum procellis filum incidit? Grata est mors mortem optantibus, si cita venit; & quò compendiosior; eò clementior. Solet etiam DEVS malo dæmoni non rarò potestatem facere, vt grandines spargat, vt fulmina jaciât, vt nimbis, turbinibus, pruinis agros populetur. At tunc, quid mirum est, si dæmon innocentes vexet, & sibi seruentibus parcat, in stipendij mercedem? Notum est, cur Iobum, igne de cælo cadente, exagitârît. voluit scilicet nocentem atque impatientem facere, ex innocente: voluit DEI amicum exagitare. DEVS autem voluit amici sui constantiam atq; fortitudinem toti mundo velut in theatrum producere. Neque grande beneficium

est, simalorū satis & pratis parcat humana gentis inimicus. Nunquam is parcat, nisi ut scēniat. *Hostium dona, non sunt dona.*

XI.
Thom. Can-
tiprat. lib. 2.
cap. 17. §. 3.

In prouincia Prouincia, ait Episcopus pius, apud Lemonicas, tempore atatis nostrae, Priore Fratrum Prædicatorum eiusdem ciuitatis narrante, percepimus, tanta magnitudinis grandines cecidisse, ut in urbibus, villis, atq; campestribus tecta frangerentur, demolirentur vineæ, fruges redigerentur in paleas, homines extra tecta, volucres in agris, & pecora, necarentur. Qualiter autem his se immiscuerit sathanas, breuiter audiamus. Vinearum custos, sub tugurio in campestribus, imminētibus tempestatibus latitabat, & audiuit clamantium voces, in aëre: Caue Caue. Et alius respondebat: quid cauebo? Et primus. Vineam Petri Richardi ne laferis. Sopita ergo postmodum tempestate, sola vinea Petri Richardi immunis reperta est à lafura. Erat autem Petrus Richardus (sic enim binomius vocabatur) vsurarius pessimus, & obnoxius multis malis. Ex quo considerandum est, quia, in comitatu spirituum nefandorum, amicos, immò potius inimicos, ut sanius loquar, demones habuisset, qui ei bona sua, etsi ad vitæ solatiū, tamen ad perpetuæ damnationis cumulum, conseruassent. Nonne huic auaro magis profuisset, oleum incendio demi, & fomitē subduci cupiditati, & adeò, pati, quàm declinare tempestatem? Non est optabilis clementia parcere, ut sequantur atrociora. Calamitatis causā, hostis facit fortunatos. Sæpe grando contudit innocentis coloni segetem, ut patientiam meteret; sæpe viri dolosi vites non verberauit, ut felicitate suā inebriaretur. Quod aër, atq; ignis alijs quoque modis non rarò perpetrat. Siue ergo noceat, vtiliter potest nocere; siue faucat, potest fauere perniciosè. Immo siue fauere, siue nocere videatur, semper nocet ijs, apud quos virtus est in vinculis, scelus in folio; prodest illis, qui DEVM, in omni tempestate, venerantur.

XII.
Sigon. lib. 12.
Imp. Occid.

Sæpe etiam, contra naturæ suæ indolem, vim suam exferre vetatur; ut ea non attingat, quæ Sancti attigerunt. Nani, ut Sigonius refert, cum in hospitio, in quo D. Germanus Antifiodorensis Episcopus, in Britannia ægrotus iacebat, graue casu excitatum esset incendium; illud vehementius homines mouit, quòd quæ acris hominum sedulitas custodiuerat, omnia vis ignis exhauserat; quæ verò vir Sanctus tetigit, ipsa omnino flamma non læsit.

fit. Habet nimirum DEVS caelestes quasdam salamandras, qui est *mirabilis, in Sanctis suis*. Neque tres pueri tantum eiuscemodi Salamandrae fuerunt, sed & alij serui DEI. Vim extinguendi ignis, in salamandra, alij frigori natiuo ascribunt; alij aurumant esse fabulosam. Vis domandae flammæ, in Sanctis, ex alia flamma sancta prouenit: nec est fabulosa. Marcellinus, teste Gregorio Turonensi, Anconitanus episcopus podagra affectus, manibus gestatus alienis, urbis incendium, ex aduerso se obliiciens, derepentè cessare fecit, tam potens virtute, cum pedibus tam debilis esset. Leo IV. Pontifex incendium signo crucis extinxit, quod diu per domos Saxonum & Longobardorum vagatum D. Petri basilicæ appropinquabat, vt Sigonius testatur. Quem extinguendorum incendiorum modum meritò censeas Christianos magis decere, quàm vt, à Iudæis accepta arte, inscriptam certis quibusdam verbis, à Moyse olim pronuntiatis, in igne iniiciant scedam. Iudaizant, qui à Iudæis eiuscemodi res discere malunt, quàm à Christianis. Et Iudæi rectiùs Moysis sanctitatem imitarentur, quàm potestatem. Deniq; vt norimus vtrumq; esse in potestate Sanctorum, defendere scilicet, contra ignes, atque defendi, cum Romæ Elphegus Cantuariensis archiepiscopus omnibus bonis exutus, & vrbe eiectus fuisset, repentino recta incendio conflagrare cæperunt. Reuocatus est, suaque oratione incendium extinxit. O quoties sancti hominum patroni, ac præcipuè custodes Angeli non incendia solùm, aut fulmina à capitibus nostris auertunt oratione sua, sed etiam obstant, ne in æternos ignes proijciamur? At nos id tam grande beneficium non agnoscimus, per quod ad DEVM amandum inuitamur; alioqui vtique etiam in ipsis fulminibus, & tempestatibus, laudandi Creatoris argumentum reperiremus.

Quid quòd alia quoq; causæ atque vtilitates immo necessitates, in igne, atque in aëris intemperie, reperiuntur? Quid sine pluuijs terra gigneret? An non sine ventis aër ignauus putresceret? Fulminum vis, an non omnipotentiam Creatoris manifestat? impingit in nubium latera sicca & calida terræ expiratio, motuque ita incalescit, vt, horribili cum fragore obstaculum dirumpens, omnibellici tormenti sonitum impetumque vincat. Quid quòd *Ceraunia* (Iaspidis id genus est) nullibi, nisi in locis fulmine

S. Gregor.
Tur. lib. 1.
Dial. cap. 6.

Sigon. lib. 5.
regni Italiz.

Marul. lib. 3.
cap. 3.

XIII.

Olaus mag.
lib. 5. cap. 16.

Sur. in com.
sub. annum
Christi. 1517.

Iac. 4. 6.

Orosius li. 5.
cap. 15.

XIV.

Luc. 10. 18.

fulmine ictis, reperiat? Quid quod à cuneo Fulminis ramēta & rasurā ad medicamenta vtiliter adhibeantur? Aliā quoque vtilitates plurimā ex igne, aut fulminibus, seu in artes, seu in mores redundant. De rebus Orientalibus memorat Olaus Magnus, apud Gothos & Sueonios, à fulmine tangi montes marmoream duritiem superantes, eorumque ictibus formari tum pyramides, tum columnas, quæ non minore arte excisæ videantur, quàm humano labore, & reliquæ à lapicidis conficiuntur. Quis non miretur hic opificem DEVM? Sed vel maximè hinc mores instruuntur. Ut taceam, Martinum Lutherum Iurisprudentiæ adhuc studiosum, in agro, cum socio deambulantem, repenti, fulminis ictu, minimo minùs, socium autem eius omnino exanimatum fuisse, Lutherumque, ex illo terrore, Monachum factum. An non superbi hinc discunt metuere? Nam sicut fulmen igne id sursum euocante, & vi, qua è nube deiecitur, deorsum premente, obliquo plerumque motu fertur, atque idcirco summos præcipuè montes, & præaltas turres ferit (ædeò, vt in Italia, quondam inter Sarraçinam & ædem Feroniæ, turres fieri desierint, nulla nempe non earū fulmine deiecta) ita summa capita plerumq; citius, certè grauius, à DEO puniuntur. Sicut fulmen valentiora vehementius obterit, eò quod non cedant, ita superbis restitit Deus, qui humilibus dat gratiam. Apud Aristotelem, in seuto fulmine icto, æs liquefactum, lignum quia exhalationi transitum dederat, nihil perpeßum legitur. Nec similitudine duntaxat, sed etiam reipsa fulmen superbiam notauit. Tradit enim Orosius, Lucij AElj Equitis Romani filiam fulminatam, omnibus vestimentis ac pectoris pedumq; vinculis dissolutis, monilibusque & annulis discussis. Ita fulmina, ita ignis, ita aer, & tempestates sunt Numinis satellites, & hominum doctores.

In igne, hominis DEVM amantis virtutes intuemur. Vterque ignis lucidus, calidus, celer est. Vterque sursum tendit. Nam & eius, qui DEVM amat, lucent opera, calet affectus, nec patitur amor tarditatem: denique cælum versus semper mouetur; nec terram petit, nisi violentiam patiat. Quid quod celeritas Angelici morus hinc innotescit? quippe fulminis ocyor alis is est. Vnde & Dominus ait: *videbam sathanam, sicut fulgur, de calo cadentem.*

Immo

Immo & claritas eius fulgure exprimitur. Quippe boni Angeli *af-* Matth. 28. 3.
pectus erat, sicut fulgur. Quin ipsius Filij hominis velocitas &
 claritas pariter, cum fulgure, comparatur. *Nam, sicut fulgur corus-* Luc. 17. 24.
cans de celo, in ea, quæ sub celo sunt, fulget: ita erit Filius hominis, in
die sua. Et, quia *celeritatis*, atque *claritatis* similitudinem habe-
 mus, addamus & reliquas duas corporis gloriosi dotes, *impassibi-*
litatem, inquam, & *penetrabilitatem*, quæ itidem quodammodo
 in fulmine conspiciuntur. Aiunt enim, fulminis lapidem ob ve-
 hementem lentæ & viscosæ materiæ siccitatem, nulla ratione li-
 quari aut emolliri posse, tamen durissimi alioqui silices liquefie-
 ri fundique, per artem, soleant. Quæ est utique quædam *impassi-*
bilitatis imago. *Penetrabilitatis* autem longè clarior, in fulmine,
 similitudo reperitur. Est enim quoddam fulminis genus, quod *cla-*
rum vocant, subtile & flammeum, ita terebrans, ut per angustis-
 sima quæque, ob puram flammæ tenuitatem, effugiat, nimiaque
 velocitate transiens, nihil denigret; imò ut dōlia exhauriat, nullo
 sui vestigio relicto, intactis operimentis; gladiósq, illas à vaginâ,
 absumat; aut nummos, crumena nō attaminata: quin ut ipsa ani-
 malis ossâ minutatim conterat, carne integra. Certè, hunc in mo-
 dum, Martia Romanorum Princeps grauida, partu exanimato ful-
 minata, citra vllum aliud incommodum, superuixit. Est & inferni
 ignis in fulmine, adumbratio. Etsi enim eo nihil vrat vehemētius,
 multa tamen fulmina habent, quod Aristoteles tradit, de igne in
 Pithecūsis, qui non comburit; aut quod, in vino adusto, experientia
 monstrat, quo charta, vel pannus imbutus accendi potest, combu-
 ri non potest. Quid, quòd ipsum incendium fulmine excitatum,
 & ut aiunt, vix alio liquore, quàm lacte extinguiibile, quemadmo-
 dum & Asbestus lapis semel accensus, quandam æterni ignis effi-
 giem repræsentat? Ita res mala malis, bonis bona fit materia medi-
 tandi; quemadmodum multi in Æthna, Vesuvio, alijsq, ardentibus,
 & ignem eructantibus, saxis ac montibus, immo in salis cocti,
 atque alijs officinis, quas Vulcanus vrit; quin omni flamma aspe-
 cta, inferorum sibi incendia imaginantur. Quanquam nihil ad
 hanc rem cogitandam aptius fulmine.

Inter varia virtutum merita, inquit venerabilis Beda, quibus XV.
insignitus erat Ceadda, in Merciorum Provincia Episcopus, in tantum S. Beda, lib. 4.

F. erat.

hist. Anglic.
cap. 3.

erat timori Domini subditus, in tantum nouissimorum suorum, in omnibus memor operibus, ut si eo forte legente, vel aliquid aliud agente, repente flatus venti maior assurgeret, continuo misericordiam Domini inuocaret; & eum generi humano propitiari rogaret. Si autem violentior aura infisteret, iam, clauso codice, procideret in faciem, atq; obnixius orationi incumberet. At, si procella fortior, aut nimbus perurgeret, vel etiam coruscis, ac tonitrua terras & aëra terrerent, tunc veniens ad Ecclesiam sollicitus, orationibus ac psalmis, donec serenitas aëris rediret, fixa mente vacaret. Cúmque interrogaretur à suis: *Quare hoc faceret?* respondebat, *non legistis?* Quia intonuit de calo Dominus, & altissimus dedit vocem suam, Misit sagittas suas, & dissipauit eos; Mouet enim aëra Dominus, ventos excitat, jaculatur fulgura, de calo intonat, ut terrigenus, ad timendum se, suscitet, ut corda eorum, in memoriam futuri iudicij, reuocet; ut superbiam eorum dissipet, & conturbet audaciam, reducto ad mentem tremendo illo tempore, quando ille, calis & terris ardentibus, venturus est, in nubibus, cum potestate magna, & maiestate, ad iudicandos uiuos & mortuos; propter quod oportet nos admonitioni eius caelesti, debito timore & amore respondere; ut quoties, aëre commoto, manum ad ferendum quasi minitans erexerit, nec adhuc tamen percussit, mox eius imploremus misericordiam, & discussis penetralibus cordis nostri, atque expugnatis vitiorum ruderibus, solliciti, ne unquam, quod percuti mereamur, agamus.

Psal. 17.

Talia sanctissimus Antistes meditatus est, aliósq; celo tonante, iussit meditari, ad timorem illum excitandum, quo homines mouentur ad rectè agendum, saltem ut pœnas à DEO peccatoribus constitutas effugiant. Quod cum proprium sit seruorum, timor iste, ait S. Augustinus, *quo non amatur iustitia, sed timeatur pœna, seruilis est:* qui non quidem ex amore DEI, sed ex amore sui oritur, attamen non idcirco repudiandus est, tanquam malus, sed ut salutaris etiam sæpe, ad peccati cautelam vel medelam, adhibendus; quem & ipse Christus præscribens dixit: *Time eum, qui potest animam & corpus perdere in gehennam.* Blasphemis igitur, & impijs utilis est tonitruum & fulminum metus, immo & sanctis quoque eiusmodi rerum terribilium prodest consideratio. Con-

S. Augustin.
conc. 25.

figit enim timore carnes eorum, qui ita timent offensionem DEI, ut simul etiam timeant pœnam DEI, per fulmen, infligendam, vel ante oculos ponendam. Vnde plurimi, cum Ceadda, quando tempe-

Matth. 10. 28.

stas

Psal. 118.

stas

stas ingruit, in se descendunt; pectus pulsant; de Numine offenso dolent, ad preces conuolant; à peccandi consuetudine resiliunt.

Timor salutaris, & timor sanctificationem faciens, qualis sit vis exponam? ait S. Basilius, *cùm ad peccatũ aliquod progredi uoles, cogita mihi horrendum illud, & non ferendum Christi iudicium. Hac time, & hoc timore eruditus, animam à concupiscentia ad hac mala, uelut freno quodam relide.* Vt autem hæc cogites, è nubibus, in quibus Filius hominis ueniet, mundum iudicaturus, metuenda auribus tonitrua,

terrifica oculis fulgura, nullo adamante excludenda fulmina pariuntur. Aère igitur in tot minas contracto, cùm pauescit animus,

& uel unicum horret tantopere ictum, alij sese mutuo ita adhortantur: *Quis habitare poterit de uobis cum igne deuorante? quis habitabit ex uobis cum ardoribus sempiternis?* alij non tantum ad Hispanicas confugiunt, sed & ad alias sibi à Deo impositas cruces.

Et quid mirum? cum ipse se describat D. Hieronymus, se, metu gehennæ, solitudinem & durissimum uitæ genus elegisse: & D. Ambrosius tradat, Martyres, in agone positos, timore gehennæ ante oculos mentis propositæ, vincere solitos earum pœnarum timorem, quæ à carnifice ingerebantur. Ad hunc timorem, quia impellunt fulmina, inde laudanda ueniunt, unde sunt formidanda. Esto occiderint multos puniendo, longè tamen plures non igne, sed ignis timore salubriter tetigerunt. Quemadmodum flammei illi, in cælo, exercitus, quos Italia aliquando uidit, timuit, cauit, de quibus D. Gregorius Turonensis. Vtinam hæc timor multos percelleret, qui cùm uiuant in cubilibus, in impudicijs, in mollitijs, in nefandis criminibus, in stupris, in corruptionibus iuuenum, in seductionibus puellarum, in fœditatibus, quæ nec inter bestias reperiuntur, denique, more Sodomitarum, tamen nõ metuunt sulphur, & picem, & ignitas pluias, & incendia Sodomitarum. Nimirum, quod non metuunt, non cauent; quod non cauent, patientur; & tantò atrocius patientur, quantò sunt delicatiores; qui meritò sibi illam facere possent cogitationem, quàm intolerabilis sit futurus ignis gehennæ, cùm nunc, post tot & tanta admissa

picacula, ne cilicium quidem, incesto corpore,

possint tolerare.

S. Basil. in Pl.
33. hom. 9.

Isai. 33. 14.

S. Hieronym.
epist. 22. ad
Eustochium.

S. Gregor.
Turonens. li.
10. hist. Fræc.
cap. 1.